

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти

Кафедра початкової та дошкільної освіти

ГНАТИШИН (ЯКИМОВИЧ) АНДРІАНА МАР'ЯНІВНА

**ЦИФРОВІЗАЦІЯ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ
ЧИТАЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Магістерська робота

галуз знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 013 «Початкова освіта»

Науковий керівник:

Мацевко-Бекерська Лідія Василівна

докт. філол. наук, професор,

зав. кафедри світової літератури,

професор кафедри початкової

та дошкільної освіти

Львів-2022

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	9
1.1 Поняття цифровізації: розвиток та наслідки	9
1.2 Нейропсихологічні та нейропедагогічні особливості формування навичок читання	28
1.3 Принципи формування читацької компетентності в умовах цифрового простору	49
1.4 Роль цифрових технологій у навчальному просторі Нової української школи.....	60
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	66
2.1 Урок читання в умовах дистанційного або змішаного навчання.....	66
2.2 Цифрові ресурси як основа віддалених уроків літературного читання та допоміжний ресурс у класі... ..	69
2.3 Практичні поради, вправи для інтеграції читацької та цифрової компетентностей	81
ВИСНОВКИ	98
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	101
ДОДАТКИ	111

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зміни, що відбуваються в суспільстві, науці та технологіях, викликають необхідні зміни в освітньому процесі. Система освіти перебуває в процесі оновлення, ціллю якого є пошук більш ефективних форм роботи, засобів навчання, які відповідатимуть сучасним тенденціям суспільного розвитку. Важливою складовою формули Нової української школи є наскрізне застосування цифрових технологій в освітньому процесі, щоб розширити можливості вчителя, оптимізувати управлінські процеси, формувати в учнів важливі для майбутнього компетентності.

Інформація є важливим ресурсом людства. Позаяк, її кількість та актуальність постійно змінюється, складно прогнозувати потрібні знання для випускників навчальних закладів, тому компетентнісний підхід в освіті орієнтований на випереджувальне навчання. Розвиток та інтеграція сучасних цифрових технологій в освітній процес, їх вплив на навчання та дозвілля дітей, призвело до пошуку нових шляхів формування читацької компетентності в учнів початкової школи.

Цифровізація передбачає використання цифрових технологій, а це пристрої та програмне забезпечення, Інтернет та web-ресурси, у повсякденній та професійній діяльності. Інформація на електронних носіях та її збільшення, віртуальні матеріали – ознаки процесу цифровізації.

Читацька компетентність молодшого школяра складається з комплексу знань, умінь та навичок, ціннісного ставлення, які дають змогу самостійно і свідомо добирати інформацію будь-якого формату, чергувати її, обирати та читати книжки різних жанрів, доступних дітям молодшого шкільного віку, на постійній основі, аналізувати та формувати власне ставлення щодо тексту.

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти, освітній процес спрямований на формування ключових компетентностей визначених Законом України «Про освіту» та наскрізних умінь, які окреслюють читацьку

компетентність як «читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово» (Державний стандарт..., 2018).

Навики читання залишаються наскрізними базовими уміннями для усіх освітніх галузей та здобування їх обов'язкових результатів. Освітні галузі втілюють інтегрований підхід, створюючи цілісність початкової освіти.

Активна цифровізація освітнього процесу потребує продуманої інтеграції цифрових та читацьких компетентностей у рамках Мовно-літературної освітньої галузі. Це зумовлено низкою освітніх викликів серед яких:

- зниження інтересу до читання в учнів різного віку, натомість збільшився час проведений у гаджетах;
- діти надають перевагу комп'ютерним іграм, відео, яскравим картинкам;
- особливості кліпового мислення;
- зміна завдань та образу вчителя в контексті цифровізації: вчитель – не носій знань, скеровує діяльність учнів на здобуття та закріплення навиків;
- професійна взаємодія з цифровими технологіями освітян.

Розвиток технологій вплинув на те як люди читають, обмінюються інформацією, відповідно змінилися принципи навчання, методи та засоби. Інтернет та цифрові пристрої дедалі сильніше вкорінюється у повсякденному житті та діяльності. Сучасні учні початкової школи перебувають в середовищі інформаційних технологій, тому обирають комп'ютер як основну розвагу, середовище спілкування, взаємодії та інтересів, джерело інформації. Гаджет один із носіїв інформації, проте учні не сприймають її цілісно, звертають увагу на розважальний вміст, а корисне залишається поза увагою. Діти сприймають цифрові технології як джерело розваг, що значно знижує інтерес до читання та навчання в умовах цифровізації. В таких обставинах, формування читацьких компетентностей набуває ще більшої актуальності.

Раніше розвиток навиків читання був зосереджений на здатності читати, розуміти та обмірковувати текст. Ці навики не втрачають своєї важливості, та

виникає потреба інтегрувати інформаційні технології не лише в освітню діяльність, а й навчальний процес початкової школи. Це зумовлює детальніше вивчення впливу цифрових технологій в процесі набування читацьких компетентностей.

Аналіз джерел та публікацій: психолого-педагогічні дослідження процесу читання проводили та описали у свої працях дослідники (Ільяна, 2014; Степанова-Камиш, 2021; Колесова, 2017; Фрумкін, 2010; Глухів, 2005; Савчин, 2005); концепція компетентнісного підходу вивчення літератури та методичні засади навчання читанню представлені у наступних публікаціях науковців (Старагіна, Терещенко, Панченков, 2020; Савченко, 2007; Вашуленко, 2011; Колесова, 2017; Антонова, 2019; Кірик, 2019; Данилова, Ельконін, 1989; Зубань, 2020); теоретичні підходи до цифровізації та цифрової трансформації розробляли (Хлебінська, 2021; Кравченко, Зеленов, 2018); питання організації дистанційного навчання є предметом дослідження вчених (Биков, 2010; Андреев, 213; Бурцева, 2020; Краус, 2018; Гаврілова, 2017; Адамова, 2012; Дзябенко, 2021; Ларіонова, 2020; Лотоцька, Пасічник, 2020) та ін..

Сучасні учні занурені у процес цифровізації, який захоплює динамічністю, гейміфікацією, дизайном, яскравим вмістом, але це віддаляє дітей від навчальної діяльності. З'явилися проблеми з мотивацією до читання, концентрацією уваги, вмінням працювати з інформацією, запам'ятовуванням, практичними навичками, комунікативними вміннями, ціннісними орієнтаціями. Тому виникає необхідність об'єднати важливі читацькі та цифрові компетентності під виховним потенціалом художньої літератури.

Об'єкт дослідження – цифрові ресурси на уроках читання у початковій школі.

Предмет дослідження – процес формування читацьких компетентностей у здобувачів початкової освіти засобами художньої літератури, представлених цифровими освітніми ресурсами.

Пошук нових методів, дидактичних прийомів, засобів, заснованих на використанні цифрових технологій, з метою формування читацьких компетентностей зумовлює мету роботи.

Мета дослідження – описати освітні цифрові технології, проаналізувати їхній вплив та роль на формування читацьких компетентностей, розробити вправи на ОЕР для уроків української мови та літературного читання.

Завдання дослідження:

- вивчити поняття «цифровізація», його вплив на освітнє середовище;
- розкрити нейропсихологічні та нейропедагогічні особливості читача;
- узагальнити роль цифрових технологій у зміні принципів формування читацьких компетентностей;
- проаналізувати навчальні web-ресурси;
- запропонувати універсальні вправи та ігри для розвитку та мотивації читацьких компетентностей;
- розробити конспекти уроків як приклад досягнення цілей уроку читання засобами цифровізації.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз та узагальнення наукової, педагогічно, психологічної літератури стосовно проблеми дослідження, пояснення, класифікація, опис; загально-логічні: аналіз, синтез, узагальнення.

Практичне значення роботи полягає у використанні описаних web-ресурсів та вправ на уроках читання вчителями початкової школи з метою інтеграції цифрових та читацьких компетентностей.

Структура та обсяг роботи: магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дослідження – 120 сторінок, з них – 100 сторінок основного тексту. Робота містить 5 таблиць, 2 конспекти.

У «Вступі» обґрунтовано актуальність теми, мети дослідження, обрано об'єкт, предмет дослідження та визначено основні завдання, описано методи дослідження, проаналізовано джерела та публікації, що склали методологічну основу роботи, окреслено теоретичну та практичну важливість дослідження.

У Розділі I «Теоретичні аспекти формування читацьких компетентностей під впливом цифрової інформації» здійснено аналіз джерел виникнення процесу «цифровізації». Охарактеризовано похідні явища цифровізації в освітньому контексті. Зазначено державні документи, які визначили цифрові компетентності як базові уміння сучасної людини та актуалізували ІКТ в освіті. Проаналізовано позитивні та негативні аспекти використання цифрових засобів на уроках літературного читання. Розглянуто вплив гаджетів на формування компонентів читацької спроможності здобувачів початкової освіти з поглядів нейропсихології. З'ясовано зв'язок читацької та цифрової компетентностей та принципи їх формування, а також доцільність цифрових технологій у навчальному просторі.

У Розділі II «Система методичної роботи в умовах діджиталізації освітнього процесу» розглянуто роль цифрових освітніх ресурсів під час змішаної та віддаленої форми навчання. Представлено різні web-ресурси, які доповняють уроки читання на всіх етапах та запропоновано їх класифікацію. Розроблено завдання, які оновлюють відомі інтерактивні методи, розвивають критичне мислення, літературну творчість, навчають аналізувати та систематизувати інформацію, розвивають техніку читання та інформатичні навички, демонструють актуальність літератури сучасному поколінню. Розглянуто приклад застосування цифрових розробок на уроках читання у 2 та 3 класах відповідно до літературної теми.

У «Висновку» підбито підсумки результатів дослідження, визнано цифрові технології як основу нового освітнього середовища із значним розвивальним потенціалом.

Апробація. Матеріали магістерського дослідження були апробовані та представлені в збірниках тез та наукових конференціях:

1. Якимович А. Цифровізація у контексті формування і розвитку читацьких компетентностей учнів початкової школи. Друга (II) Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих учених. Педагогічна освіта у світлі реформ та викликів. Львів, 2022 С.143-146.

2. Якимович А. Творча діяльність на уроках літературного читання в умовах віддаленого навчання. Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. Випуск 11. Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Вінниця, 2022. С.330-335.

На основі дослідження підготовано тези доповіді «Цифровізація у контексті формування і розвитку читацьких компетентностей учнів початкової школи» для II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічна освіта у світлі реформ і викликів», яка відбулась 24-24 лютого 2022 року у Львові на базі факультету педагогічної освіти ЛНУ ім. І.Я. Франка (Якимович, 2022, с.143-146).

Прийняли участь у VI Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти», яка відбулась 5-6 липня 2022 року з тезами на тему «Творча діяльність на уроках літературного читання в умовах віддаленого навчання» (Якимович, 2022, с.330-335).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамова І. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми. Витоки педагогічної майстерності, 2012. № 10. С. 3-6.
2. Ананьєв Б. Г. Аналіз труднощів в процесі оволодіння дітьми читанням і письмом. 1978. 93 с.
3. Андрєєв О.О. Педагогічні аспекти відкритого дистанційного навчання. Х.: ХНАДУ, 2013. 212 с.
4. Андрієвська В.М. Проектування дидактичних ситуацій у навчанні молодших школярів з використанням комп'ютера. *автореф. дис. Теорія навчання*. Х., 2009. 20 с.
5. Антонова О. Нова українська школа: використання інформаційно-комунікаційних технологій у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти: *навч.-метод. посіб.* К.: Генеза, 2019. 95 с.
6. Бахтіна Г.П. Інформатизація суспільства та проблема «кліпового мислення». *Київський політехнік*, № 2. 2011. URL: <https://kpi.ua/1102-7>.
7. Биков В. Ю. Інформаційні технології і засоби навчання. 2010. № 1(15).
8. Бурцева Ю. О. Дистанційні технології в освіті: *збірник наук.-мет. рек.* Краматорськ: Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2020. 95 с.
9. Вакуленко Т. С., Ломакович С. В., Терещенко В. М. PISA: читацька грамотність. Київ: УЦОЯО, 2017. 123 с.
10. Вашуленко О. В. Читацька компетентність молодшого школяра: теоретичний аспект. Початкова школа, 2011. №1. С. 48-50.
11. Вашуленко О. Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках літературного читання. К.: URL: <https://lib.iitta.gov.ua/717392/2/%D0%92%D0%B0%D1%88%D1%83%D0%BB>

[%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E. %D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf](#) (дата звернення: 11.10.2022).

12. Вембер В. П. Інформатизація освіти та проблеми впровадження педагогічних програмних засобів в навчальний процес. Інформаційні технології і засоби навчання, 2007. № 2 (3).
13. Волкова Н.П. Педагогіка. К.: Академвидав, 2007. 618 с.
14. Волосевич І., Шуренко А. Читання в контексті медіаспоживання та життєконструювання. Український інститут книги. 2020
15. Гаврілова Л. Г. Методичне забезпечення системи формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедіа. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 2015. Вип. 18. С. 127-133.
16. Гаврілова Л. Г. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. Інформаційні технології і засоби навчання, 2017. Т. 61. С. 1-5.
17. Гич Г.М. «Кліпове» мислення молоді: друг чи ворог навчання? С.: Педагогіка, 2016. Т.269, Вип. 257. С. 38-42.
18. Глухів В. П. Основи психолінгвістики. М., 2005.
19. Державний стандарт початкової освіти. Документ 688-2019-п. 2018.
20. Дзябенко О. В. Інноваційні педагогічні методи в цифрову епоху: *навчальний посібник*. Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня «Рута», 2021. 320 с.
21. Ельконін Д. Б. Як вчити дітей читати. Вибрані праці. М. : Педагогіка. 1989. С. 380-405.
22. Єгоров Т. Г. Нариси психології навчання дітей читанню. М., 1953.

23. Єхалов В. В., Самойленко А. В., Романюта І. А., Бараннік С. І. Клінічне та «кліпове» мислення у лікарів-інтернів. *Український журнал медицини, біології та спорту*. Том 3, № 1 (10). 2017. С. 241-244.
24. Жижко Т. А. Філософія академічної освіти: *монографія*. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 404 с.
25. Зайченко І. В. Педагогіка. *Підручник*. Київ: Ліра-К, 2016. 601 с.
26. Закон України. Про Національну програму інформатизації. Документ 75/98-ВР. 2022.
27. Закон України. Про освіту. Документ 2145-VIII. 2017
28. Закон України. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки. Документ 537-V. 2007.
29. Зеленов Є. Цифрове покоління: ризики, переваги, засоби взаємодії. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2018. Т. 5, № 86. С. 46-56.
30. Зінченко О.В. Хмарні технології. Київ, 2020. 74 с.
31. Змішане навчання: як організувати якісний освітній процес в умовах війни. НУШ. 2022. URL: <https://nus.org.ua/articles/zmishane-navchannya-yak-organizuvaty-yakisnyj-osvitnij-protses-v-umovah-vijny/> (дата звернення: 19.10.2022).
32. Зубань В. М. Із досвіду роботи щодо формування читацької компетентності молодших школярів. Харків, 2020. URL: <https://genezum.org/library/iz-dosvidu-roboty-shchodo-formuvannya-chytackoi-kompetentnosti-molodshyh-shkolyariv>
33. Ільяна В.М. Попередження дислексій у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. *Інститут спеціальної педагогіки НАПН УКРАЇНИ*. Київ. 2014. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/705558/1/%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE->

[%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf](#)

34. Карплюк С.О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. *Матеріали методологічного семінару НАПН України*. Київ, 2019. С. 188-197.
35. Катасонова Ю. Сучасні принципи дистанційного навчання у теорії і практиці підготовки майбутніх учителів початкових класів. 2020. С. 77-86. URL:<https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Katasonova.pdf> (дата звернення: 17.11.2022).
36. Качак Т. Б. Літературна освіта молодших школярів. *Навчально – методичний посібник*. Івано-Франківськ, 2017. 44 с.
37. Кивлюк О. П. Інформатизація та інформаційна цивілізація: соціально-філософський аспект. 2019. С. 279-285. УДК 141.7:13.
38. Кірик М. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти. *навч.-метод. посіб.* Л.: Світ, 2019. 136 с.
39. Клименко Ж. Виклики цифрової епохи сучасному читачу та шляхи їх подолання. СВІТЛІТ. 2017. URL:https://svitlit.ippo.kubg.edu.ua/?page_id=1119 (дата звернення: 05.09.2022).
40. Книш І. «Кліпове» мислення учнів як норма і умова сучасної освіти. 2018. URL:https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/82949/1/Knysh_wpr_13_2018.pdf;jsessionid=22BF4D51DB0E1C1AF8AC9E923540E757 (дата звернення: 05.07.2022)
41. Коваль Г.П. Методика читання. *Навчальний посібник*. Т., 2008. 280 с.

42. Колесова Г. Формування читацької компетентності учнів початкової школи. 2017. URL:<https://www.pedrada.com.ua/article/1192-formuvannya-chitatsko-kompetentnost-uchnv-pochatkovo-shkoli> (дата звернення: 11.10.2022).
43. Концепція Нова українська школа. 2016. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 19.10.2022).
44. Краус К. М. Імперативи формування цифрової освіти в Україні. Київ, 2018. С. 49-51.
45. Ларіонова Н. Електронні освітні ігрові ресурси в освітньому процесі початкової школи. *метод. посіб.* Харків: «Друк. Марид», 2020. 96 с.
46. Лещак Т. В. Організація інтелектуального дозвілля школярів. *Навч.-мет. пос...* Львів: Манускрипт, 2016. 160 с.
47. Линник Ю. Засоби дистанційного навчання: поняття та класифікація. *Наука і молодь. Прикладна серія. ВНУ ім. Л. Українки.* Луцьк, 2013. С. 123-126. URL:<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/14512/1/3415-9075-1-SM.pdf>.
48. Лисенко В.М., Самсонова К.В. Інформатизація в Україні: основні тенденції та проблеми. *Наукові записки КНТУ*, вип.11, ч.1. Кіровоград, 2011. С.80-84.
49. Лисиченкова С. А. Вплив особливостей сучасних школярів на їх пізнавальну мотивацію. *Молодий вчений.* 2012. С.35-37.
50. Литвиненко Л. А. Кліпове мислення та профілактика його розвитку в процесі навчання. *ВСЕОСВІТА.* 2018. URL: <https://vseosvita.ua/library/klipove-mislenna-ta-profilaktika-jogo-rozvitku-v-procesi-navcanna-7545.html> (дата звернення: 05.07.2022).

51. Литвинова С. Г. Використання електронних освітніх ігрових ресурсів у навчально-виховному процесі початкової школи. *мет. рек.*. К.: КОМПРИНТ, 2016. 85 с.
52. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі. Смартосвіта. 2020. 71 с.
53. Мельник В. Концептуалізація цифрового менеджменту як реалізація і вираження креативності освіти та особистості. *Нова парадигма*. 2018. №134. С. 108-122.
54. Моторіна Д. А. Формування навичок виразного читання в умовах дистанційного навчання. *Молодий вчений*. 2021. № 3(91). С. 82-84.
55. Наказ ВР № 1060. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси. 2012.
56. Наказ МОН № 1662 Про внесення змін до Положення про електронні освітні ресурси. 2017.
57. Неділя Л. Web-сервіси в практичній діяльності вчителя Нової української школи. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: *зб. тез доп. науково-практ. семінару*. Київ, 2019. С. 61–63.
58. Носенко Ю. Г. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у підтримці інклюзивного навчання. Сучасні засоби ІКТ підтримки інклюзивного навчання. *навч. пос.*. ПУЕТ, 2018. С. 24-32.
59. Організація дистанційного навчання в школі. *Метод. рек. SMART ОСВІТА*, 2020. 36 с.
URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>.
60. Парфілова С. Л. Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках української мови та літературного читання. *Педагогічні науки: теорія,*

історія, інноваційні технології : науковий журнал. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 9 (93). С. 98-108.

61. Підгалужна Г. В. Розвиток читацької самостійності молодших школярів: *автореф. дис. канд. пед. наук*. Київ, 1999. 22 с.
62. Портнов О. Розлади читання: причини, симптоми, діагностика, лікування. *Медичний редактор*. 2018.
63. Практики та підходи до дистанційного навчання – рекомендації для вчителів. НУШ. 2020. URL: <https://nus.org.ua/articles/praktyky-ta-pidhody-do-dystantsijnogo-navchannya-rekomendatsiyi-dlya-vchyteliv/> (дата звернення: 19.10.2022).
64. Розпорядження № 167-р. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації. Київ, 2021.
65. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. К.: Генеза, 2002. 368 с.
66. Савченко О.Я. Методика читання в початкових класах. *посіб. для вчителя*. К.: Освіта, 2007. 334 с.
67. Савченко Р. Кліпове мислення та школа: суміщаючи несумісне. Освіта.уа., 2017. URL:<https://osvita.ua/school/57359/>.
68. Савчин М. В. Вікова психологія. *навч. посіб.*. К.: Академвидав, 2005. 351 с.
69. Сергеева Л. Гейміфікація: ігрові механіки у мотивації персоналу. Theory and methods of educational management. *електрон. наук. фах. вид. / Ун-т менеджменту освіти НАПН України*. Київ, 2014. №2. URL:http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_15/14.pdf (дата звернення: 18.11.2022).
70. Софій Н. З. Нова українська школа: порадник для вчителя. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

71. Старагіна І. П. Нова українська школа: організація медіаосвіти в початковій школі. *навч.-метод. посіб.*. К.: Пропапір, 2021. 162 с.
72. Старагіна І. П., Терещенко В. М., Панченков А. О. Розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання. *навч. посіб.*. Х.: Соняшник, 2020. 176 с.
73. Степанова-Камиш А. Дислексію не можна побороти, а лише відкоригувати. Як полегшити навчання для дитини. 2021. URL: <https://nus.org.ua/articles/dysleksiyu-ne-mozhna-poboroty-a-lyshe-vidkoryguvaty-yak-polegshyty-navchannya-dlya-dytyny/> (дата звернення: 03.06.2022).
74. Україна 2030e – країна з розвинутою цифровою економікою. *Український інститут майбутнього*. 2018. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#summary> .
75. Умберто Еко про те, чому потрібно розвивати пам'ять і чому слабка пам'ять – це наше прокляття. URL: <https://tutkatamka.com.ua/nathnennya/zdorovya/umberto-eko-pro-te-chomu-potribno-rozvivati-pamyat-i-chomu-slabka-pamyat-ce-nashe-proklyattya/> (дата звернення: 19.10.2022).
76. Фрумкін К.Г. Кліпове мислення і лінійний текст: порівняльна характеристика. *Ineternum*, 2010. № 1. С.13-15.
77. Хлебінська О. І. Теоретичні підходи до цифровізації та цифрової трансформації. К., 2021. С. 114-115.
78. Цифрова адженда України – 2020. Проект. 2016. URL: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 29.06.2022).

79. Якимович А. Творча діяльність на уроках літературного читання в умовах віддаленого навчання. *Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. Випуск 11*. Вінниця, 2022. С.330-335.
80. Якимович А. Цифровізація у контексті формування і розвитку читацьких компетентностей учнів початкової школи. *Друга (II) Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих учених*. Львів, 2022 С.143-146.
81. Яковенко О. Психоемоційний розлад поведінки дітей: як виявити і що з ним робити. 2017. URL:<https://www.pedrada.com.ua/article/1568-psihoemotsyniy-rozlad-povednki-dtey-yak-viyaviti-shcho-z-tsim-robiti>.
82. Янкович О. Освітні технології сучасних навчальних закладів. *навч. посіб.* Т.: ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.
83. Ainslee J. Digitization Of Education In The 21st Century. 2018. URL:<https://elearningindustry.com/digitization-of-education-21st-century>.
84. Caukina N. SAMR: A Tool for Reflection for Ed Tech Integration. *IJWC*. 2019. №4. P. 47–54. URL:<https://libjournals.mtsu.edu/index.php/ijwc/article/view/1370/970>.
85. Digital Technologies in Education. *The World Bank*. URL:<https://www.worldbank.org/en/topic/edutech>.
86. Kraut R. Internet Paradox. *American Psychologist*. 1998. № 53. P. 1017–1031
87. Newman D. Top 6 Digital Transformation Trends In Education. 2017. URL:<https://www.forbes.com/sites/danielnewman/2017/07/18/top-6-digital-transformation-trends-in-education/?sh=102f1c162a9a>.
88. Smith T. Нейропсихологія: що вона вивчає, процеси, методи, розлади. 2021. URL: <https://uk.warbletoncouncil.org/neuropsychologia-13534> .

89. Xuedi L. Screen Use and Mental Health Symptoms in Canadian Children and Youth During the COVID-19 Pandemic. *JAMA Netw Open*. 2021. URL:https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2787454?utm_source=For_The_Media&utm_medium=referral&utm_campaign=ftm_links&utm_term=122821.

